

Minnen från Bloomsbury

DAVID GARNETT, författare, kritiker, förläggare, har utgivit de två första delarna av sina memoarer. I "The Golden Echo" gav han för ett par år sedan en behaglig, kanske lite blek skildring av barndomen och de första ungdomsåren; nu föreligger *The Flowers of the Forest* (Chatto and Windus, 21 shilling), som omfattar tiden augusti 1914-januari 1923, från författarens tjuguförsta till trettonde år. Det är en fängslande bok med viktiga erfarenheter och roande anekdoter serverade utan skryt, falsk ödmjukhet och självbespeglning. Garnett var, till synes på grund av ganska tillfälliga inflytelser, krigstjänstvärrare och arbetade under en stor del av kriget inom en kväkarorganisation i Frankrike och som jordbruksarbetare på en engelsk farm. Men personliga upplevelser och berättelser om vänkretsen dominerar boken. Garnett framstår som en glad, intagande, i det hela problemlös ung man med många goda vänner och än flera kärleksäventyr; i förhållandet till kvinnor var han tilltagsen och ombytlig, men tillika öm och förstående, och det enda han talar

Samtal i Bloomsbury: Maynard Keynes (till höger) och målaren Duncan Grant.

om med lite extra självbelåtenhet är denna lyckliga och förfinade libertinism.

Tur och charm i förening gjorde att Garnett vid mycket unga år blev intim vän med flera medlemmar av den krets som nu under beteckningen Bloomsbury är Englands ryktbaraste vänkrets sedan ett århundrade. Bäst kände han Clive och Vanessa Bell, Lytton Strachey, Maynard Keynes och Duncan Grant, men han var även nära bekant med Virginia och Leonard Woolf, Roger Fry och personerna i kretsens utkant, såsom David och Frieda Lawrence och den aristokratiska Ottoline Morrell, genom Lawrences och Huxleys porträtt — framför allt Lawrences ohyggliga karikatyr — en gestalt i engelsk litteraturhistoria. Detta sällskap presenteras med sällsynt naturlighet och finess, respektlöst, öppet och ändå med stark tillgivenhet. Ingen annanstans ges en så levande och övertygande bild av den grupp av unga snillen som vid denna tid stod på tröskeln till världs-

berömmelsen. Till behagen i kretsens umgängesliv hörde att man enligt engelsk överklasstradition var tillsammans länge och tvångsfritt vid besök på lantställen (om också bara villor eller stugor) och därför hade god tid att prata om allt möjligt, i omväxling mellan litteratur, politik, det egna arbetet, skvaller och förtal.

Självfallet var egocentricitet, fåfänga, öppen och dold ärelystnad, förakt för idioter och brackor (i någon av kategorierna kom flertalet utomstående) viktiga inslag i denna gruppbildning. Mera överraskande och otrevligt är att man roade sig med "praktiska skämt", visserligen inte så tarvliga som de inom kung Edwards societét vanliga, men byggda på samma idé att det låg något lustigt i att göra folk radda eller upprörda på skoj — en säkerhetsventil för den engelska konventionalismen. Man placerade inte hästar i badrummen eller katter i sängarna, men man klädde ut sig för att lura och skrämma, sände brev i beaktans namn för att ställa till för-

vecklingar. Särskilt Virginia Woolf var en mästare i konsten att småretas och göra människor förlägna; några år senare tycks hon, att döma av Spenders och Harrods böcker, ha blivit verkligt svårartad i den stilen. Det skeptiska, rationalistiska, överlägsna och spefulla draget stötte människor som D. H. Lawrence; vad man förut vet av Keynes och Bertrand Russells brev kompletteras av Garnetts berättelser om hur Bloomsburyfigurerna gjorde Lawrence "galen av olycka och hat och raseri" (citrat ur ett Lawrencebrev).

En gång då Garnett var nere bad Keynes honom att göra en promenad och försökte med olika argument lugna och trösta honom. "Om jag då hade talat om för Maynard", fortsätter Garnett, "att han var den snällaste och finaste människa jag träffat, skulle han ha sagt att jag var orättvis mot hans vänner, och det skulle han ha haft rätt i. Många av hans närmaste vänner i Bloomsbury och Cambridge förenade som han intelligens och godhet." Den karaktäristiken blir trots allt det väsentliga i bilden av Bloomsburykretsen.

Keynes, som redan under kriget fick en framstående post i finansdepartementet och erkändes som en lysande förmåga, framträder i boken i en rad för skildringen karaktäristiska sammanhang. Vänerna diskuterade hur man skulle få honom att äta anständigt; han hade lagt sig till med vanan att begagna sin egen kniv och gaffel för att ta för sig av maten, och detta ansågs vara ett bevis på överdrivet självförtroende. De diskuterade också om han började bli snobb; frågan gällde särskilt om hans ord till kokerskan "Jag är bjuden till hertigen av Connaught, är det inte stiltigt" fällt för att roa kokerskan eller visade att Keynes själv var road. Ibland blev Keynes, som kände till det politiska läget, ursinnig över vännernas lösa spekulationer, och följden blev våldsamma gräl. Kritiken från gruppens sida och de mer eller mindre öppett uttalande anklagelserna för opportunistisk och anpassning var enligt Garnett en viktig orsak till att Keynes tog avsked och sedan angrep Versaillesfreden i "Fredens ekonomiska följder". Småroligt och upplyssande, smått och stort blandas i boken med elegans; man tycker sig ha känt Keynes och Fry och Strachey och alla de andra.

30/11

John Lehmann, femton år yngre än Garnett, är också författare (främst poet), kritiker och förläggare; för närvarande utger han London Magazine. De memoarer han nu utgivit för tiden intill det första världskriget *The Whispering Gallery*, (Longmans, 21 shilling) är emellertid av ringa intresse. I motsats till Garnett framträder Lehmann som grubblande intellektuell och redogör ingående för sina idéer och sin andliga utveckling, men han övertygar inte om att de är värda att lära känna. Av samma generation som Spender, Auden och Isherwood har Lehmann delvis genomgått samma stadier; framställningen av hur han blev kommunist på 1930-talet hör till det läsvärda i de idéhistoriska avsnitten. I regel är han konventionell, temperamentslös och allmänt välvillig, tråkig på ett distingerat sätt. Att jag berör boken beror främst på att Lehmann under flera år var nära medarbetare till Virginia och Leonard Woolf i Hogarthpressen. Hans omdömen om makarna Woolf är alltför onyanserat entusiastiska för att vara givande, men hans skildring av själva verksamheten har ett visst intresse för beundrare av Bloomsbury.

HERBERT TINGSTEN

Av förbiseende infördes i söndags

en annons i Dagens Nyheter för dansstället Nalen, innehållande en rad grova personliga utfall, främst mot chefredaktör Torsten Tegnér. Publiceringen av denna annons står självfallet i strid med den praxis som vi i enlighet med gällande regler brukar tillämpa, och vi har endast att djupt beklaga det missstag som här ägt rum.